

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

„ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΠΑΙΔΙ“

(Κοινωνικό ρομάντσο Κώστα Παρορίτη).

Είναι τὸ τέταρτο βιβλίο τοῦ Κώστα Παρορίτη διηγηματικὸ καὶ αὐτὸ ὅπως ὅλα του. Μὲ συνέχεια, μὲ ἐπιμονή, μὲ ὀρισμένη ἰδεολογία καλλιτεχνική καὶ φιλοσοφική ἐξακολουθεῖ ὁ Παρορίτης τὸ ἔργο του πρὸς τόσα χρόνια τώρα ἀρχισε χωρὶς καμιά διακοπή. Αὐτὸ καὶ μόνο θὰ μᾶς ἐπέβαλλε κάποιο ξεχωριστὸ σεβασμὸ καὶ ἐξαιρετικὴ προσοχή στὸ κείμενον τοῦ τελευταίου του «ρομάντζου». Μὰ τὸ «Μεγάλον Παιδί», δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ψεύτικα δεκανίκια γιὰ νὰ σταθῇ ὀρθίον προστὰ μᾶς: ὑψώνεται ἔτσι μονάχα μὲ τὴν ἀξία του ἀνάμεσα σὲ ἄλλα ἑλληνικὰ δημιουργήματα τοῦ εἴδους του. Τώρα τὰ τελευταῖα χρόνια πού ἀρχισε νὰ βράζει καὶ σὲ μᾶς τὸ καζάνι τῆς ἐργατικῆς κίνησης, βιβλίο σὰν τοῦ Παρορίτη ἔπρεπε νὰ βρισκεται στὰ χεῖρα καθενὸς ἐργατοῦ γιὰ τὸ περιεχόμενον του τοῦλάχιστον, γιὰ τὸ μέγαλον Παιδί εἶναι ἀφιερωμένο στὴν κοινωνικὴ δυστυχία πρὸ πάντων πού δέροναι τὸν τόπον μᾶς. Ὅσο καὶ ἂν τὸ νῆμα τῆς διήγησης τυλίγεται σ' ἓνα πρόσωπον, στὸν Ἀλέξη — τὸ Μεγάλον Παιδί —, ἡ δράση του βρῖσκεται κυρίως μέσα στις διάφορες συνταραχτικὰς σκηνὰς πού γεμίζουν τὰ ἀριθμημένα κεφάλαια τοῦ βιβλίου. Μπορεῖ νὰ πῇ κανεὶς πὼς ὁ «ὄνειροπλάστης» Ἀλέξης ἀφορμὴ μονάχα εἶναι γιὰ ὅλες αὐτὰς, ἐκεῖ πού ὁ ἴδιος μποροῦσε καὶ θάπρεπε νὰ εἶναι ὁ ἥρωας καὶ ὄχι ὁ θεατὴς τους. Ἀλλ' ἂς ἰδοῦμε πὼς ὁ συγγραφεὺς ξετυλίγει τὴν ὑπόθεσιν μέσα στις διακόσους αὐτὰς σελίδες.

Τὸ ρομάντζο ἀρχίζει μὲ τὴν πανηγυρικὴ ὑποδοχὴ ἐνὸς ὑποψήφιου στὴν ἐπαρχία του, ὅπου ὁ Ἀλέξης μαθαίνει τίς ἀφορμὰς τῆς ὑποχώρησός μᾶς τὸ 97 — ζήτημα πού ἀπασχολεῖ ὅλα τὰ κεφάλαια τὴν ἐποχὴ αὐτὴ γιὰ τὴ μυστηριώδικη καὶ ἀνεξήγητη λύση του. Ἡ ἀποκάλυψιν αὐτὴ τοῦ ἀνοίγει τὰ μάτια γιὰ τὴ μηδαμινότητά μᾶς, καταλαβαίνει πὼς εἴμαστε δούλοι στοὺς μεγάλους ξένους ἀφέντες τῆς Εὐρώπης, ὅπως ἀργότερα θὰ μάθῃ πὼς καὶ μέσα στὸ σπίτι μᾶς ἔχουμε πρὸ χειρότερος ἀφέντες καὶ τυράνους. Ὁ Ἀλέξης πού ἡ ψυχὴ του μ' ὅλη τὴ φυσικὴ δειλία τῆς εἶναι φρενισμένη νὰ κιντᾶν πάντα πρὸς τίς πρὸ ψηλὰς ἰδέας, βρῖσκει ἀφορμὴ νὰ φανερώσῃ τὴν εὐαισθησίαν του, ὅταν ἓνας θιασὸς ἔρχεται νὰ δώσῃ παραστάσιν στὸ χωριὸν του. Μὰ ἀπὸ τίς γυναῖκες τὸν τρανᾶ ἀπὸ τὸ στενὸν ὀρίζοντα μὲ τὴν ἀρέλεια καὶ τὴν ὁμορφιά τῆς στὶς ψιλλὰς σφαῖρας τῆς τέχνης καὶ στ' ἀνοικτὰ σύνορα τῆς μεγάλης πολιτείας καὶ τῆς ζωῆς. Ἀνεβαίνει μαζὶ τῆς στὸ πάλκο τῆς σκηνῆς καὶ στὸ τέλος φεύγει στὴν Ἀθήνα ἀκολουθώντας τὸ χιμαιρικὸ ὄνειρον τῆς ὑπέρτερης ἀνευματικῆς ζωῆς χωρὶς νὰ κιντᾶν ἑσθὴ καὶ σπίτι. Ἐκεῖ ἀπὸ συμπτωσὸν γνωρίζει τὸν ἐργατικὸν κόσμον, καταλαβαίνει τίς ἐργατικὰς ἀνάγκας ἔτσι ἀποκαλυπτικὰ στὴν ἀρχὴ (πάντα σὰν μιὰ ἰδέαν), πραγματικώτερα ἔπειτα καὶ παρακολουθεῖ τίς ἀντινομίας πού κυβερνοῦν τὴ ζωὴ μᾶς στὴ σημερινὴ κοινωνία. Περιφρονεῖ τὴ δημόσιαν θέσιν γιὰ νὰ εἶναι ἐλεύθερος, μὰ τὰ καινούρια σοσιαλιστικὰ ἰδανικὰ τὸν φέρνουν ἀντιμέτωπον καὶ μὲ τὸ διευθυντὴ τοῦ Λυκείου ὅπου ἐπῆρε κάποια θέσιν καὶ φεύγει ἀπὸ τὸ σχολεῖον διωγμένος μαζὶ καὶ ἀπὸ τὸ σπίτι σὰν ξορκισμένος ἄθεος.

Στὸ δεύτερον μέρος ζωγραφίζεται σὲ χαρακτηριστικὰς σκηνὰς ὁ βούρκος πού κυλάει ἢ φτωγικὴ ζωὴ τῆς

ἀργατίας. Ἐκρηξὴ στὸ ἐργοστάσιον δίνει ἀφορμὴ σὲ μιὰ ἀπεργίαν, ὅπου ὁ Ἀλέξης παρακολουθεῖ τὴν ἐξέλιξιν τῆς μ' ὅλες τίς περιπέτειας τῆς κηδείας τῶν σκοτωμένων, τὴν ἐπέμβασιν τοῦ πρώτου ὑποψήφιου πού βρῖσκει προστᾶτης καὶ δικηγόρος τῶν ἐργατῶν μὲ τὴν ἡρημερίδα του (γιὰ νὰ βάλῃ στὴν ἐταιρεία τὸν πατέρα του) καὶ τέλος τὴ διάλυσιν τῶν ἀπεργῶν μέσα στὸ αἶμα. Ὁ Ἀλέξης τώρα δὲν παίρνει καθύλου σχεδὸν μέρος σ' ὅλα αὐτὰ τὰ γεγονότα πού γοργὰ ξετυλιγονται μπροστὰ μᾶς. Εἶναι καὶ αὐτὸς ἓνας θεατὴς τοῦ δράματος καὶ μονάχα κάπου-κάπου δείχνεται ἡ παθητικὴ ἰδεολογία του—ἐδῶ μὲ τὴ σκέψιν (πὸν δὲν κατορθώνει νὰ τὴν ἐξωτερικώσῃ) νὰ ἐνωθῇ μὲ τὴ Ρίκα καὶ ἐκεῖ μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ πωλήσῃ τὸ σπίτι στὸ χωριὸν καὶ νὰ δώσῃ τὰ χρήματα βοήθειαν στοὺς ἀπεργούς πού τοὺς τσακίζει ἢ πεῖνα. Μὴ οὔτε τὸ ἓνα οὔτε τὸ ἄλλο προφθάνει νὰ χωρῇ. Τὴ Ρίκα τὴν παίρνει ἡ ἀστυνομία ἀπὸ τὸ σπίτι τῆς πού ἦταν κέντρο τῶν ἀπεργῶν καὶ τὴν κλείνει σ' ἓνα κοινὸν καὶ αὐτὸς ἕστερα ἀπὸ μιὰ ὑπερδιέγερσιν μὲ ἀπελπιστικὴν χειρονομίαν σκοτώνεται μ' ἓνα καρφὶ κάτω ἀπὸ τὸ Σταυρωμένο τὴ μεγάλη Παρασκευῇ, ἐνῶ ἔρχονται τὰ χρήματα πού ἔστειλε ἡ μητέρα του ἀροῦ πούλησας τὸ σπίτι στὸ χωριὸν.

Ἔτσι τελειώνει ἡ τραγικὴ ζωὴ τοῦ Ἀλέξη μὲ τὴν παθητικὴν ἐκείνην δράσιν του, μὲ τὴν ἀβουλίαν του, μὲ τὴν δειλίαν πού χαρακτηρίζει καὶ τὴν ψυχὴν του ἀκόμα καὶ τὴ σκέψιν του. Πεταγμένος ἀπὸ τὸ μικρὸν περιβάλλον τοῦ χωριοῦ στὸ μέγαλον ἀνεμοστρόβιλον τῆς Ἀθήνας ἔτσι ξαφνικὰ δὲν ἀλλάζει καθόλου. Ἀπὸ ἐκλειψὴ ἀληθινῆς μόρφωσης ἢ ἰδεολογία του ἔμεινε πάντα ἀφηρημένη καὶ ἀόριστη, ὅλη ἡ ζωὴ του περᾶ σὰν ὄνειρον καὶ ὅλες ἡ πράξεις καὶ ἡ σκέψεις του ἀλαργεύουν σὰν παραμυθί. Ἡ ἀγάπην πού τὸν τραβήξε μιὰ στιγμὴ πίσω τῆς ἔγινε μέσα του ἀμφιβολία, καὶ ἡ συμπόνια του στὴν ἀδικοπαθοῦσα ἀργατία παίρνει τὴ μορφήν χιμαιρικῆς θρησκείας. Γιὰ τοῦ ἔλειπε ἡ δύναμις, ἡ δράσιν, ἡ θέλησιν. Ἔτσι ὁ Ἀλέξης φανερώεται ἓνας ἀντιπροσωπευτικὸς τύπος πού ὑπάρχει ἀλήθεια στὶς ἀμόρφωτες ἀτόμα καὶ ἀκατάρτιστες κοινωνίας καὶ εἶνε πρὸς τιμὴν τοῦ Παρορίτη πού θέλησε νὰ μᾶς τὸν παρουσιάσῃ. Μὰ ἓνας τέτοιος τύπος πού ἡ δράσιν του περιόριζεται μονάχα στὴν ἐνδύμυχην πάλιν τῆς ἰδεολογικῆς τοῦ ὁρμῆς—ἂς ποῦμε—πρὸς τὴν ψυχολογικὴν του ἀδυναμία δὲν ἦταν ἓνα θέμα γιὰ τὸν συγγραφεὴ νὰ δείξῃ τὸ τάλαντον του. Γιὰ τὸ Παρορίτη εἶναι ὁ κοινωνιολόγος. Τὸ μάτι του βλέπει καταστάσεις, πράξεις, γεγονότα κοινωνικά. Αὐτὰ περιγράφει μὲ ἀκριβείαν, μὲ ρεαλισμό. Εἶναι γι' αὐτὸν τὰ ἐλαττήρια καὶ οἱ ἀφορμὰς ὅλης τῆς δράσης τῆς ζωῆς τῶν προσώπων. Ἀπὸ ἰδιοσυγκρασίαν ἴσως, ἴσως ἀπὸ συγγραφικὴν κλίσιν βλέπει στὴ ζωὴ τίς πρὸ δυστυχημένους ἐκδηλώσεις του καὶ αὐτὰς στέκοντο ὁ σκοπὸς τοῦ διηγηματός του. Τὸ πὼς ἐπιδρῶν στὴν ψυχὴ τῶν προσώπων, καὶ ὀρίζοντο τίς πράξεις τους δὲν τὸν νοιάζει καὶ πολὺ. Εἶναι ὁ ποιητὴς πρᾶξων, σκηνῶν, ὁ δραματικὸς ποιητὴς. Παίρνει τὰ ἀδρά, χοντρά ἐπεισόδια πού συγκλονίζουν τὴν ψυχὴν μὲ τὴν τραγικὴν ἀντινομίαν τους. Ὅχι πὼς δὲν εἶναι καὶ αὐτὰ σύμφωνα μὲ τοὺς ψυχολογικοὺς νόμους, ἀλλὰ τὴν δρόμον παίρνει ἡ ἐξέλιξιν τῆς ψυχῆς τῶν ἡρώων, ἀπὸ τοιοῦς λαβύρινθους περᾶ τὸ ψιλὸν νῆμα τῆς συγκαμμένης διάθεσης ὅσον νὰ φτάσῃ στὸν τραγικὸν μινώταυρον τῆς ἀπόφασιν, γι' αὐτὰ δὲ φροντίζει ὁ Παρορίτης. Μὰ γι' αὐτὸ καὶ εἶναι κάπως μὲ πολλὰς γωνίας τ' ἀγάλματά του. Καὶ αὐτὸ

βέβαια θά τοῦδινε κάποια φρεσκάδα στή σύλληψη, κάποια πρωτόρμητη δύναμη στήν ιδέα, ἂν οἱ γωνιές αὐτῆς δέν ἦταν τόσο πολλές κι ἂν ἦταν λιγάκι περισσότερο δουλεμένες—νά ποῦμε—ἔτσι πού νά συμπληρωθῶν κάποια χάσματα καί νά κἀναν τὸ σύνολο πιό μεστό καί πιό θρεμμένο.

Ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέξης, εἰ θαυμάσιο ὕλικό γιὰ τὴ δημιουργία ἑνὸς τύπου ἀθάνατου. Ἡ δειλία του ἐκείνη μελετημένη σὲ ὅλη τὴ ζωικὴ του ἐκδήλωση, σὲ κάθε ποιικιλία τῆς καθημερινῆς ζωῆς, ἀνεξάντλητη ἀφορμή νά πλάσῃ κανεῖς ἕνα χαρακτήρα, ἕναν ἄνθρωπο ζωντανό. Κ' ἡ Ρίκα, μόλις βγαίνει κι ἀρχίζει νά δείχνῃ τὴν τόσο ποθητὴ ψυχούλα της, πέφτει πάλι στὴ σκιά καί μονάχα κάποιες ἀναλαμπές ἐδῶ κ' ἐκεῖ, ξεφεύγουν ἀπὸ τὸ εἶναι της καί τὴν τραγικὴ ζωὴ της σάν σπαθιῆς ἀστραπῆς πάνω ἀπὸ τὸ συννεφιασμένο βουνό στὰ νερά κοιμισμένης λίμνης.

Στὴ νέα του ζωὴ στὴν Ἀθήνα ὁ Ἀλέξης βλέπει τόσα γεγονότα καί συγκινεῖται τόσες φορές' μὰ ἐμεῖς δέν ξερομε τίποτε ἀπὸ τὶς ἀπειρες διακινῆσεις πού ταράζουν τὴν ψυχὴ του, τίποτε ἀπὸ τὶς φωνές πού σηκώνονται μέσα του καί χωρὶς ἄλλο θὰ ἐπηρεάζουν καί τὴν καθημερινὴ του ζωὴ. Μονάχα τόσες τραγικὲς σκηνὲς μᾶς συγκλονίζουν κ' ὁ καθένας μας παθαίνεται, σκέπτεται πάνω σ' αὐτὲς καί δημιουργεῖ μέσα του μιὰ δολόκληρη ἱστορία. Ὁ Ἀλέξης βέβαια συγκινεῖται ἐπίσης, μὰ τὸ δράμα πού γίνεται μέσα του φτάνει σὲ μᾶς τόσο ἀπόμακρο πού μόλις τὸ παίρνομε εἶδηση. Κι' αὐτὸ γιὰ τὴν Παρορίτη παίρνει τὴ ζωὴ στὶς τραγικὲς ἐκδηλώσεις της σὲ πράξεις, σάν σύγκρουση τῶν γεγονότων. Δέν ἐξετάζει τὴ βαθύτερη αἰτία καί τὰ μυστικὰ ψυχολογικὰ κίνητρα πού δημιουργοῦν τοὺς χαρακτήρες καί πλάθουν τὴν ἐμφάνιση τῆς ζωῆς. Γι' αὐτὸ κ' ἡ φιλοσοφία του εἶναι λιγάκι ριχτή, τὰ πρόσωπά του ἀνάβαθα κι ὅλες οἱ βαθιὰ τραγικὲς σκηνὲς τῆς ζωῆς πού μᾶς παρουσιάζει, ἂν καί μὲ τέχνη καί λιτότητα γραμμῶν καί μὲ ζωντανὰ χρώματα φανερωμένες ἔχουν πάντα προσωρινὴ τὴν ἐντύπωση καί μᾶς κρατοῦν μονάχα μιὰ στιγμή.

Ίσως τοῦ εἶναι δύσκολο ἢ μάλλον δέν τοῦρχειται στὴν πέννα νά ζωγραφίσῃ σύνολα ψυχῶν καί περιβάλλοντος, κάποιας ἀτμόσφαιρας πού δίνει τὴν πνοὴν καί τὸ χρῶμα τὸ θερμὸ στὰ πρόσωπα. Τὸ ρομάντζο του εἶναι κομμάτια, σκηνὲς πού μοροῦσαν θανάτωση νά σταθοῦν μονάχες τους, αὐτοτελεῖς, καί νά κἀνουν ἔξοχα διηγήματα, Μπορῶ νά πῶ μάλιστα πὼς θὰ μοῦ ἄρεζαν ἔτσι καλύτερα ξεμοναχιασμένα μερικὰ ἐπεισόδια καί ζωντανὲς περιγραφὲς σκορπισμένες ἐδῶ κ' ἐκεῖ στὸ βιβλίό του. Μοιάζουν ἀλήθεια λιγάκι κινηματογραφικὲς ταινίες, ἀλλὰ ὁ Παρορίτης ἔχει τὸ μάτι πού βλέπει σωστά καί τὴν τέχνη νά σκηνοθετῇ τὰ γεγονότα κ' ἡ ἠθογραφικὴ του δύναμη εἶναι θαυμαστική.

Πόσο τέλεια χαρακτηριστικὴ τοῦ ἑλληνα ἐργάτη ἡ σκηνὴ τοῦ μαλόματος τῆς Λέσχης' πὼς φαίνεται ὁ Παρορίτης ὁ ἄνθρωπος πού διακρίνει τὸ διανοητικὸ ἐπίπεδο τοῦ ρωμοῦ καί τὰ παλιά του καί σάπια ἰδανικά, τὰ βαθιὰ ριζωμένα μέσα του. Τὶ φρικιαστικὴ ἢ δυστυχία τῆς ἐργατικῆς ἐκείνης οἰκογένειας μὲ τὸν ἄρρωστο ἀπεργὸ πατέρα πού βασανίζεται ἀπὸ τὸ βῆχα ὅλη τὴ νύχτα καί στὴ νευρικὴ ἀπελπισία του σηκώνεται νά πνίξῃ τὸ μωρὸ πού κλαίει γιὰ νά ἴσυχάσῃ καί μὲ τὴν κόρη πού γυρίζει τὰ μεσάνυχτα ἀπὸ τὸ νυχτέρι τῆς δουλειᾶς δῆθεν—ἀπὸ τὸ γλέντι...

Καί πόσο φοβερὴ ἡ περιγραφὴ ἑνὸς οἴκου ἀνοχῆς πού ἡ ματρὼνα θυσιάζει τὴν θυγατέρα της, μικροῦλα ἀκόμη, σ' ἕνα γεροκλασμένο γιὰ λίγες δραχμὲς χάριν τοῦ ἐρωμένου της. Καί τόσα ἄλλα. Τὸ τέλος μιᾶς φιλολογικῆς συνεδρίασης καί ὁ ὕπνος τοῦ Ἀλέξη σ' ἕνα ἄσυλο, οἱ ἐξόριστοι ζητιάνοι, ὁ τύπος τοῦ αὐτόκλητου προστάτη τῶν ἐργατῶν Λίντα κ' οἱ ζωγραφικὲς ἀπὸ τὴν ἄτυχη ἀπεργία στὸν Κεραμεϊκὸ καί μέσα σ' αὐτὸ τὸ σοτάδι ἕνα μονάχα φωτεινὸ σημεῖο, ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀλέξη, μὰ πόσο ἀδικημένη ἀπὸ τὸ συγγραφεῖα πού σάν τυρολαμπίδα τὴν παρουσιάζει ἐδῶ κ' ἐκεῖ περαστικὴ καί θαμπή. Μὰ ὅλα μ' ἕνα ρεαλιστικὸ διάλογο, φωνογραφικὸ, μπορεῖς νά πῆς, καί βγαλμένο ἀπὸ τὴ ζωὴ πού πλημμυραεῖ γύρω καί μὲ μιὰν ἀβίαστη γοργότητα καί συγκρατητή.

Καί δέν ἔχει βέβαια ὁ Παρορίτης τὴν ποιητικὴ ἐκείνη πνοὴ πού ἐμπυχνώνει τὶς περιγραφὲς καί τὶς πιὸ ρεαλιστικὲς ἀκόμη, μὰ πάλι τὸ πραγματιστικὸ ἐφεύλιγμα τῶν σκηνῶν κ' ἡ ξερὴ καί λιτὴ τὸν παρατήρηση κάνει καμμιὰ φορὰ νά ξεπηδᾷ ἄξαφνα ἡ ψυχὴ τῶν πραγμάτων ἢ ὀμίη καί ἀκατέργαστη, ὅπως τὴ θέλει ὁ συγγραφεύς. Κι αὐτὸ τοῦ δίνει κάποια ἀφροντισιὰ στὴ σύνθεση καί στὸ ἴφος. Μὰ πρὸ πάντων σὲ τοῦτο τὸ τελευταῖο πολλὲς φορές εἶναι ἀπρόσεχτος. Ἡ ἀναφορικὴ σύνδεση μὲ τὰ σγνὰ πού εἶναι ἡ κυριώτερη πλοκὴ πού μεταχειρίζεται κ' ἡ πυκνὴ ἐπανάληψη τῶν του, τῆς κτλ. ἢ τῆς ἴδιας λέξης κοντὰ κοντὰ κατατὰ κουραστικὸ καί μονότονο τὸ λόγο. Μὰ κ' οἱ περιγραφὲς τῆς φύσης πολὺ ἀτελεῖς καί καμμιὰ φορὰ μ' ἕναν τόνο ρομαντικὸ ἀταίριαστο.

Ἀλλὰ αὐτὲς εἶναι λεπτομέρειες πού ὅσο κι ἂν χτυποῦν, εὐκόλα μποροῦν νά προσεχτοῦν. Μὰ θὰ παρατηρήσῃ κανεῖς ὅτι μὲ πολλὴ αὐστηρότητα κρίνω τὸν Παρορίτη. Δὲ θὰ τὸ ἀρνηθῶ ἐντελῶς, ἀλλὰ μὲ φαίνεται πὼς μ' ἕνα συγγραφεῖα πού ἔχει τέλος πάντων ἕνα ἔργο δημιουργησὶ ἐως τώρα ἀρετὰ σεβαστὸ δέν μπορεῖ νά παίξῃ κανεῖς ἀραδιάζοντας ἀόριστες φράσεις καί ἀφρημένους ἐπαίνους ἀλατισμένα μὲ τὰ συνηθισμένα κομπλιμέντα. Ἀπὸ τὸν Παρορίτη ἔχομε πιά ἀξιώσεις καί δέν εἶναι πρωτότης γιὰ νά τὸν βροῖσκουμε εὐελεπὶ νέον. Ἄλλως τε ἔχει τόσες θετικὲς ἀρετὲς ἢ πέννα του ὥστε θὰ θέλαμε πιὸ πλούσια σὲ χυμὸ καί μὲ κάποια βαθύτερη πνοὴ προικισμένα τὰ νέα του ἔργα.

ΜΗΤΗΣ ΚΑΛΑΜΑΣ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Μπολσεβίκοι κατὰ τοῦ... Ἀριστείου.

- 1ος Στίχον ἀβρῶν ἠποκρίτες, τῶν « Ἀσφοδέλων » κῆνα.
2ος Ὁ τραγικὸς Γληγόριος μὲ τὴ « Βαλεριάνη ».
3ος Ὁ στιχογράφος « Κακοῦ καιροῦ » μὲ τὴ ξεροβιά του λύρα.
4ος Ὁ τῶν « Κυμάτων » στρατηγός—μὲ τὴ « Ὑπὸ τὸν φιλῆρα ».

★★

Μιὰ Διάφηση

Ἐρώτησα τὰ κύματα ἂν εἶναι αὐτὰ σωστά
πὺρ εἶπαν σὸ Σατήρη,
κ' ἐκεῖνα μ' ἀγριοκῆταν καί μ' ἐστρωσαν μπροστὰ
κ' ἐγὼ ὅπου φύγει φύγει...

★★

Οἱ Ἀπουάνοι.

Στὴν Ἀγυπτο ἐσφύρωσαν σάν Ἴταλοὶ Ἀπουάνοι
Οἱ ποιητὲς πού λέγονται καί... Ἰπτικακονόοι!

ΠΙΚΡΑΓΚΑΘΗΣ